

jedan dio tereta pao u more i zapovjednik je bio prisiljen da radi spasa brod nasuče.

Osiguratelji su nadoknadili štetu, pa tuže prvog broдача i njegovog zapovjednika. Ovi su pozvali u parnicu drugog vozara, a ovaj opet onoga s kojim je sklopio ugovor o time charteru. Prvostepeni sud je tužbu odbio, a drugostepeni je tu presudu potvrdio.

Bitni razlozi drugostepenog suda jesu slijedeći:

Na ovaj spor se može načelno primijeniti ili američki Carriage of goods by sea Act od 1936, ili Konvencija o teretnici od 1924, ili, za drugi prijevoz, holandsko pravo. Medjutim kako su sva tri prava u dijelu koji je bitan za rješenje ovog spora identična, to se sud ne upušta u ispitivanje koje bi pravo u konkretnom slučaju moralo doći do primjene.

U postupku je utvrđeno da uzrok štete ne leži u valovima, nego u slaboj stabilnosti broда. Brod je bio nestabilan zbog toga što zapovjednik, nakon smještaja većeg dijela tereta na palubu, nije balasno tankove broj II i III napunio vodom. Valovi su bili potpuno normalni, kakvi su se mogli očekivati. Nestabilnost broда bila je pojačana i time što nisu bili zatvoreni otvori mašinskog prostora, pa je kroz njih, kad se brod nagnuo, ušla voda, koja je spriječila da se brod ispravi.

Ovu zapovjednikovu grešku sud ocjenjuje kao nautičku, budući da sva tri navedena pravna sistema oslobadjaju broдача za nautičku djelatnost njegove posade, sud odbija tužiteljevu žalbu, i time potvrđuje presudu prvostepenog suda.

/DMF, 1963, str. 589/

B.J.

TRGOVAČKI SUD SEINE

Presuda od 22.III 1962.

Framen Steel Supply CO c/a osiguratelja,
Etablissements Raymond Schwarz i Ateliers
de galvanisation de Buray

Kupoprodaja - Osiguranje tereta - Osiguranik-primalac koji ne zatraži novo vještačenje u roku predviđenom u polici, pristaje na činjenično stanje koje je utvrđeno prvim vještačenjem - Kupac ne može od prodavaoca zahtijevati naknadu štete za oštećenje robe ako nije na vrijeme uložio

reklamaciju - Vještačenje izvršeno u okviru ugovora o osiguranju ne obvezuje prodavaoca

Jedna američka firma kupila je od francuskog poduzeća 225 tona galvaniziranih željeznih limova. Prodavalac je robu dobio od tvornice koja takve limove izrađuje. Prodavalac je sklopio ugovor o osiguranju robe u korist primaoca. U polici je izričito isključen rizik za rdjanje. Isto je tako bilo u polici navedeno da se osiguranik, u slučaju štete, dužan obratiti osigurateljevom agentu u New Yorku. Tvornica je, po nalogu prodavaoca robe, poslala robu u New York. U međuvremenu je kupac robu preprodavao drugoj firmi. Prilikom iskrcanja prekupac je opazio veće oštećenje robe i, u skladu s uvjetima police osiguranja, o tome obavijestio osigurateljevog agenta. Agent je pozvao vještaka koji je utvrdio da su limovi vlažni i korodirani, a osim toga da su deformirani tokom prijevoza na brodu. Po njegovom mišljenju 95% štete treba pripisati oksidiranju prouzrokovanom vlagom, a 5% vjerojatno nemarnoj izradi. Na temelju takvog vještačenja prekupac je izjavio da nema nikakvog interesa da čuva bilo koju partiju robe, izuzevši 71 lin u dobrom stanju, što je već prodao jednom svom klijentu. Zatražio je da ostatak robe bude prebačen u drugo skladište, jer mu je ta roba zauzimala 57% njegovog skladišnog prostora. Na osnovi toga zahtjeva roba je prebačena u drugo skladište. Da bi se otklonila veća šteta, roba je bila prodana. Čisti utržak postignut tom prodajom predan je prekupu koji ga je primio bez prigovora.

Na osnovi ovakvog činjeničnog stanja kupac tuži osiguratelja i prodavaoca solidarno, ili jednog odnosno drugog za naknadu štete. Osiguratelji se opiru tužbenom zahtjevu. Prodavalac pak predlaže da se mjesto njega pozove tvornica koja je izradila limove da ona stupi na njegovo mjesto, te u slučaju ako on bude obavezan na naknadu štete, da ga se ovlasti da se od tvornice regresira. Tvornica se protivi ovom prodavaočevu zahtjevu.

Sud je odbio tužbeni zahtjev kupčev prema osigurateljima i prodavaocu, te zahtjev prodavaoca prema tvornici. Razlozi suda jesu sljedeći:

a/ Zahtjev kupčev prema osigurateljima.

Kupac nastupa kao cesionar prekupca - primaoca robe, koji je bio osiguranik primaoca robe. Prekupac je postupio prema uvjetima police. Naime o šteti je obavijestio osigurateljevog agenta i prisustvovao vještačenju. On nije, kako je to police predviđala, ako je smatrao vještačenje netočnim, zatražio u roku od 15 dana novo vještačenje, pa je pristao na zaključke prvog vještačenja. Osim toga zahtijevao je premještanje robe u drugo skladište, i primio bez prigovora utržak koji je dobiven njenom prodajom.

Prihvatajući činjenično stanje utvrđeno vještačenjem pre-
kupac se, kao osiguranik, odrekao zahtjeva prema osigura-
teljima, jer je u polici bilo izričito navedeno da nije
pokriven rizik oksidiranja ni tvornička greška. Budući da
je kupac nastupio kao cesionar osiguranika-prekupača, nema
ni on prava zahtijevati naknadu štete od osiguratelja.

b/ Zahtjev kupca prema prodavaocu.

Kupac i u ovom odnosu nastupa kao prekupčev ce-
sionar. U postupku je utvrđeno da ni kupac ni prekupac
nisu u primjerenom vremenu obavijestili prodavaoca da roba
ne odgovara uvjetima ugovora. Prekupac je doduše prisustvo-
vao vještačenju izvršenom u okviru ugovora o osiguranju.
Medjutim takvo vještačenje nije njerodavno za prodavaoca,
jer nije bilo izvršeno u njegovom prisustvu, a niti mu je
bila dana prilika da prisustvuje. Isto tako prekupac nije
o šteti obavijestio svoga kupca koji bi, da je bio obavi-
ješten, mogao obavijestiti svoga prodavaoca. Osim toga pre-
kupac se ponašao kao vlasnik robe, pa se na temelju toga
odrekao prava koja bi inače na temelju čl.1644 građanskog
zakonika. Sve su ove razlozi radi kojih je sud odbio tuž-
beni zahtjev kupčev prema prodavaocu.

c/ Zahtjev prodavaočevo prema tvornici.

Budući da prodavalac postavlja zahtjev prema
tvornici u smislu da ju sud obveže na naknadu iznosa koji
bi on morao platiti kupcu, a kako je kupčev tužbeni zahtjev
odbijen, to nema temelja za udovoljenje ovoga prodavaoče-
vog zahtjeva.

/DMF, 1963, str.560/

B.J.

Bilješka.- U gornjoj presudu sud je zauzeo dva načelna sta-
jališta:

a/ Vještačenje izvršeno u okviru ugovora o osi-
guranju, kojim se utvrđuje činjenično stanje, ne može se
pobijati ako osiguranik nije za njegovo pobijanje postupao
prema uvjetima navedenim u polici. O sličnom pitanju ras-
pravljao je i jedan naš sud /v.presudu objavljen u br.19
str.48 ove publikacije/, koji je zauzeo stajalište da osi-
guranik može, i unatoč zajednički utvrđenom činjeničnom
stanju, naknadno dokazivati da takvo utvrđeno stanje nije
točno. Slučaj gornje presude nije identičan, jer je u poli-
ci bilo točno navedeno na koji način može osiguranik pobi-
jati činjenično stanje. Radi se dakle o jednoj ugovornoj
obvezi koju je osiguranik u svoju korist morao izvršiti.
Ako je nije izvršio, mora snositi i štetne posljedice, to
znači da je pristao da se odnosi iz ugovora o osiguranju

likvidiraju na temelju činjeničnog stanja utvrđenog prvim vještačenjem. Ovo stajalište suda ima značaj i za ugovor o osiguranju općenito.

b/ Vještačenje izvršeno u okviru ugovora o osiguranju nije mjerodavno za odnose iz kupoprodajnog ugovora. Mislimo da bi se teoretski mogle zastupati i druga stajališta. Ne može se tvrditi da je u gornjem slučaju prodavalac potpuno stran ugovoru o osiguranju. On je taj ugovor sklopio i kao takav je ugovorna stranka. Što je osobito važno istaći, taj ugovor se naslanja na kupoprodajni ugovor. Prodavalac je izabrao osiguratelja i pristao na uvjete police koje je nametnuo svom kupcu. Ovo su razlozi koji bi eventualno mogli govoriti za to da bi i vještačenje u okviru ugovora o osiguranju moglo biti obavezno i za prodavaoca. To naravno ne znači da bi kupac bio oslobođen reklamacije. Ipak, uza sve to, mislimo da je pravilnije stajalište koje je zauzeo sud u gornjoj presudi. Interesi su prodavaočevi i osigurateljevi oprečni. Osiguratelj nadoknađuje samo one štete koje je preuzeo osiguranjem. Oslobođanje osiguratelja da nadoknadi štetu ne znači i oslobođanje naknade štete od prodavaočeve strane. Obzirom na to moglo bi se lako dogoditi da osiguratelj otkloni naknadu štete, koju bi inače bio dužan nadoknaditi, i tako tu dužnost prebaci na prodavaoca. Radi ovih i sličnih razloga treba prodavaocu dati mogućnost da prisustvuje utvrđivanju štete, da bi tako mogao zaštititi svoje interese. To drugim riječima, znači da vještačenje izvršeno u okviru ugovora o osiguranju, a da se nije dala prilika prodavaocu da tom vještačenju prisustvuje, za prodavaoca nije mjerodavno.

Nije potpuno jasno što se navodi u gornjoj presudi, radi kojih razloga je kupac prema svom prodavaocu nastupio kao prekupčev cesionar. Ugovor o kupoprodaji sklopljen je između kupca i prodavaoca. Ako je kupac dalje preprodao robu, to je učinio potpuno nezavisno od svega odnosa prema kupcu. Prodavalac, barem što se našeg prava tiče, ne stupa u nikakav odnos prema osobama kojima je kupac dalje prodao robu. Nepoštivanje ugovornih obveza od prekupčeve strane u odnosu na prvog prodavaoca terete kupca, koji prema svom prodavaocu snosi štetne posljedice toga propusta.

B.J.